

Riksstat för budgetåret 1949/50.

Driftbudgeten.

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster:		
I. Skatter.....	4 451 850 000	
II. Uppbörd i statens verksamhet	74 984 000	
III. Folkpensionsavgifter	140 000 000	
IV. Diverse inkomster.....	120 000 000	4 786 834 000
B. Inkomster av statens kapitalfonder:		
I. Statens affärsverksfonder	157 000 000	
II. Riksbanksfonden	100	
III. Statens allmänna fastighetsfond.....	14 182 000	
IV. Försvarets fonder	20 585 000	
V. Statens utlåningsfonder	29 653 300	
VI. Fonden för låneunderstöd.....	23 695 000	
VII. Fonden för statens aktier.....	30 000 000	
VIII. Statens pensionsfonder	31 690 000	
IX. Diverse kapitalfonder	22 300 000	329 105 400
Säger för inkomster å driftbudgeten		5 115 939 400
Summa		5 115 939 400

		Kronor
A. Egentliga statsutgifter:		
I. Kungl. hov- och slottsstaterna	2 610 800	
II. Justitiedepartementet	38 764 500	
III. Utrikesdepartementet	23 887 000	
IV. Förvarsdepartementet.....	793 453 100	
V. Socialdepartementet	1 388 805 300	
VI. Kommunikationsdepartementet	258 427 100	
VII. Finansdepartementet.....	95 044 800	
VIII. Ecklesiastikdepartementet	518 677 900	
IX. Jordbruksdepartementet	347 803 700	
X. Handelsdepartementet	49 507 900	
XI. Inrikesdepartementet	290 600 700	
XII. Folkhushållningsdepartementet.....	28 946 300	
XIII. Pensionsväsendet	164 456 000	
XIV. Oförutsedda utgifter.....	1 000 000	
XV. Riksdagen och dess verk m. m.	10 515 700	4 012 500 800
B. Utgifter för statens kapitalfonder:		
I. Luftfartsfonden	6 700 000	
II. Riksgäldsfonden	316 000 000	
III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	34 609 800	
IV. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsför- luster	25 000 000	382 309 800
Säger för utgifter å driftbudgeten		4 394 810 600
Beräknat överskott å statsregleringen		721 128 800
Summa		5 115 939 400

Totala skatter i Sverige

3.1 Totala skatterna i Sverige 1 174 mdkr år 2001

I detta kapitel förs uppgifterna från kapitlen om skatt på arbete (kapitel 4), skatt på kapital (kapitel 5) och skatt på varor tjänster

(kapitel 6) samman och en översikt ges över de totala skatteintäkterna. De totalt fastställda skatterna för år 2001 summerade till 1 174 miljarder kr (3.1 Tabell). Utslaget per invånare motsvarar detta 132 000 kr.

3.1 Tabell

Översikt över totala skatter i Sverige 1996-2001

Overview of total taxes in Sweden 1996-2001

	Inkomståret / Income year					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Belopp, mdkr (Amount, BSEK):						
Skatt på arbete (<i>Taxes on labour</i>)	595	623	667	701	728	757
Skatt på kapital (<i>Taxes on capital</i>)	89	109	109	130	161	118
Skatt på varor och tjänster (<i>Taxes on goods and services</i>)	256	248	262	275	286	300
Totala skatter (Total taxes)	941	980	1 039	1 105	1 175	1 174
varav (<i>of which</i>)						
- kommunalskatt (<i>local income tax</i>)	284	293	306	323	336	359
- avgifter till pensionssystemet (<i>fees for the pension system</i>)	103	106	112	110	147	153
- statens skatteintäkter (<i>state taxes</i>)	554	581	620	672	691	661
Sammansättning – andel av totala skatter, procent: (Composition – share of total taxes, in percent)						
Skatt på arbete (<i>Taxes on labour</i>)	63	64	64	63	62	64
Skatt på kapital (<i>Taxes on capital</i>)	9	11	11	12	14	10
Skatt på varor och tjänster (<i>Taxes on goods and services</i>)	27	25	25	25	24	26
Totala skatter (Total taxes)	100	100	100	100	100	100
Andel av BNP, procent: (As percentage of GDP):						
Skatt på arbete (<i>Taxes on labour</i>)	32,8	33,0	33,8	33,7	33,1	33,4
Skatt på kapital (<i>Taxes on capital</i>)	4,9	5,8	5,5	6,3	7,3	5,2
Skatt på varor och tjänster (<i>Taxes on goods and services</i>)	14,1	13,1	13,3	13,2	13,0	13,2
Totala skatter (Total taxes)	51,8	51,9	52,6	53,2	53,5	51,8
Totala skatter per invånare, tkr (Total taxes per inhabitant, KSEK)						
	106	111	117	125	132	132

Källa: RSV och ESV, Taxeringsutfallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-Skatt

Skatterna som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2001 till 51,8 procent. Skatt på arbete svarade för 64 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för 10 procent och skatt på varor och tjänster för 26 procent. Störst variation över åren uppvisar skatt på kapital. Orsaken till denna variation är främst

skatt på hushållens kapitalvinster samt skatten på bolagens vinster.

Av skatten avsåg 359 miljarder kr (31%) kommunalskatt och 153 miljarder kr (13%) avgifter till pensionssystemet. Resten, ca 661 miljarder kr (56%), kan sägas vara statliga skatter.

3.2 Fastställda skatter och betalda skatter

Beroende på vad man är ute efter kan skatteintäkter presenteras på olika sätt. Olika intressenter har olika intressen. Ska man analysera regelsystem och förstå orsakerna till att skatter utvecklas på visst sätt är det bäst att periodisera skatteintäkterna efter den period den händelse inträffade som gav upphov till skatten. Denna presentationsmetod brukar kallas "periodiserade skatter". I andra sammanhang, t.ex. när man planerar statens upplåning, står de faktiska kassamässiga betalningsflödena i fokus. Alla skatter som fastställs blir ju inte betalda och betalningar sker med viss eftersläpning i förhållande till de händelser som orsakade skatten. Nationalräkenskaperna presenterar i sin tur skatter utifrån internationellt överenskomna principer för att möjliggöra jämförelser mellan länder. Det kan verka förvirrande att det förekommer olika belopp för skatter för ett och samma år. Men förstår man de olika syften som finns kan man hysa förståelse för att det förekommer olika värden.

Ett par exempel på skillnaden mellan skatter periodiserade till intjänandetidpunkt och kassamässigt betalda är de respittider för betalning som finns för olika skatter. T.ex. betalar arbetsgivare in arbetsgivaravgifter och preliminärt avdragen skatt för sina anställda med en månads eftersläpning i förhållande till när den anställda fick lönen för sitt arbete. Moms kan betalas med en eller två månaders eftersläpning beroende på omsättningens storlek. De inkomster individerna har ett visst år deklarerar först i maj året efter och betalningen slutregleras först under hösten efter intjänandeåret.

I årsboken är infallsvinkeln så långt möjligt *skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod*. Utgångspunkten är också att presentationen ska avse *fastställda skatter*. Med detta angreppssätt kan skatteinkomster relateras till relevant skatteunderlag och till händelser/ekonomisk utveckling under den aktuella tidsperioden. Beroende på bristande statistikunderlag avser dock beloppen före 1998 till del betalda skatter istället för fastställda. Utifrån kunskap om obetalda skatter har vi emellertid i 3.2 Tabell gjort en grov korrigering av serien så att den hela tidsperioden ska avse fastställda skatter.

3.2 Tabell
Fastställda skatter och uppbördsförluster 1996-2001, mdkr
Settled taxes and collection losses, BSEK

	Inkomståret Income year					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Skatter enligt presentationen i Årsboken (<i>Taxes as presented in this Yearbook</i>)	941,2	980,2	1 038,5	1 105,3	1 174,7	1 174,4
Skatter korrigerade till att avse samma begrepp hela tidsperioden (<i>Taxes corrected to the same concept the whole period</i>):						
Fastställd skatt periodiserad till rätt aktivitetsperiod (<i>Settled tax on accrual basis</i>)	944,3	982,3	1 038,8	1 105,4	1 174,9	1 174,4
Avgår uppbördsförlust (<i>Deduction for collection losses</i>)	-6,1	-5,4	-5,2	-5,7	-4,5	-4,9
Dito skatter efter uppbördsförlust (<i>Settled taxes net for collection losses</i>)	938,2	977,0	1 033,6	1 099,7	1 170,4	1 169,5

Källa: Riksskatteverket

Av de skatter som fastställs blir en del aldrig betalda. Det uppstår uppbördsförluster. Dessa har under de senaste åren legat kring 5 miljarder kr eller ca 0,5 procent av den fastställda skatten. Uppbördsförlusterna beskrivs mera ingående i kapitlet Skatteskulder och uppbördsförluster (kapitel 9).

Ambitionen att i årsboken utgå från fastställda skatter är orsaken till att statistiken

kanske inte alltid uppfattas som aktuell. I denna årsbok, som skrivs 2003, är slutåret i de flesta tabeller aktivitetsåret 2001. Orsaken till eftersläpningen är att vissa av skatterna fastställs först i månadsskiftet november/december året efter inkomståret. Det gäller t.ex. skatter som fastställs på basis av den årliga inkomstdeklaration.

3.3 Beskattning i tre stationer

Skatter kan delas in på olika sätt. I årsboken presenteras skatterna utifrån den bas som ligger till grund för skatteuttaget – arbete, kapital, konsumtion av varor och tjänster. Men skatter kan grupperas även efter andra linjer. Ett annat sätt att sortera skatter knyter an till de skattebaser som uppkommer när inkomsterna strömmar genom ekonomin från produktion till konsumtion.¹

När en inkomst uppstår och genomflyter det ”ekonomiska kretsloppet” beskattas den i normalfallet tre gånger – vid tre ”stationer”:

1. Först beskattas inkomsten där den uppstår – i produktionsledet. Om inkomsten är lön beskattas den med arbetsgivaravgifter och om den är vinst med bolags-skatt.

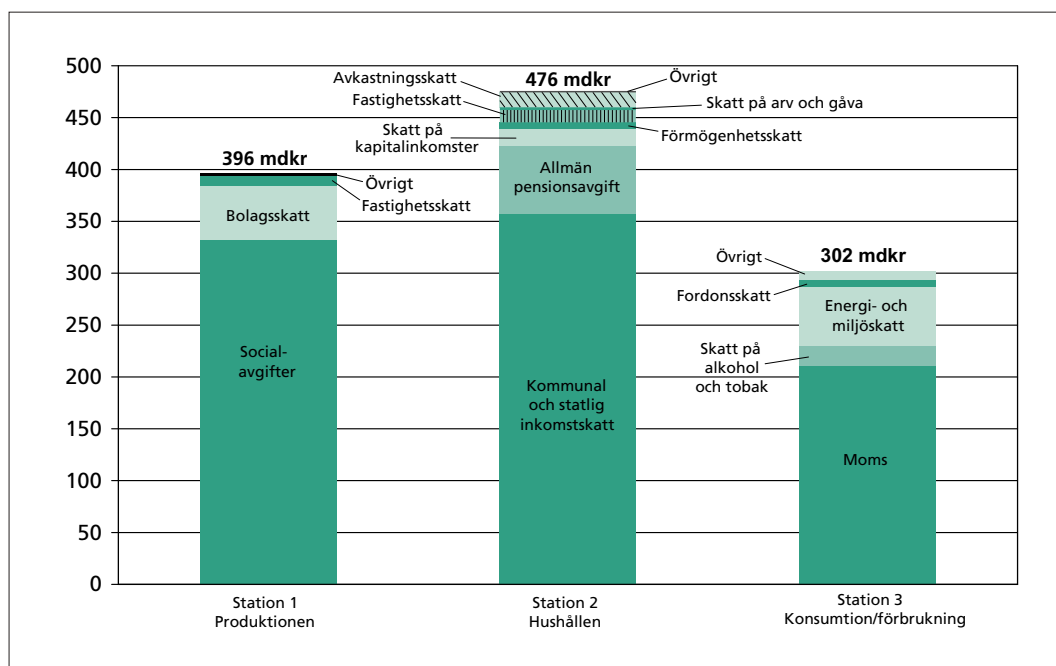
2. När sedan de resterande produktionsinkomsterna betalas ut till hushållen sker nästa beskattning i form av den vanliga inkomstbeskattningen.
3. När hushållen sedan använder sina nettoinkomster för att konsumera utgår skatt i form av moms och punktskatter.

Diagram 3.3 visar skatteintäkterna 2001 kategoriserade enligt denna kretsloppsprincip. Uppdelningen av skatterna mellan de tre stationerna är inte självklara. Syftet är dock endast att ge en grov illustration av hur vi i Sverige valt att kanalisera skatteuttaget i olika faser och mellan olika aktörer i samhällsekonomin. Olika länder har valt olika tyngdpunkt på hur skatteuttaget är fördelat. Dessa olikheter mellan länderna kommenteras i kapitlet ”Svenska skatter i internationell jämförelse” (kapitel 15).

3.3 Diagram

Skatteuttaget fördelat på tre stationer – produktion, hushåll, konsumtion/ förbrukning – år 2001, mdkr

Taxes distributed into three stations – production, households, consumption – year 2001, BSEK.

Note: Showing from bottom to top of the staples:

Production: Employers' and self-employed persons' social security fees, company profit tax, real estate tax, other taxes.

Households: Central and local income tax of individuals, general pension fee paid by individuals, tax on income from capital, recurrent tax on wealth, real estate tax, inheritance and gift tax, tax on pension fund earnings, other taxes.

Consumption: VAT, alcohol and tobacco tax, energy and environment taxes, tax on road vehicles, other taxes.

¹ Betänkande från Skattebasutredningen: Våra Skatter SOU 2002:47, sid. 53ff

Skatterna vid de tre stationerna är olika synliga för medborgarna. Skatterna på produktionen (396 mdkr) och på konsumtion/förbrukning (302 mdkr) kallas också indirekta skatter. Beteckningen "indirekt" syftar på att den som ansvarar för betalningen av skatten avviker från den som bär den faktiska bördan av skatten. Skatten övervältras från den formellt betalningskyldige via löner, priser eller vinster.

Skatten som betalas av hushållen (station 2) – 476 mdkr – är den som är mest iögonfallande för gemene man. För dessa skatter är bilden att det inte förekommer någon övervältring på andra aktörer. Den person som står för betalningen av skatten bär också i slutändan bördan av skatten. Dessa skatter kallas också för direkta skatter. Skatten vid denna station överensstämmer i stort med den skatt som fastställs i anslutning till den inkomstdeklaration individerna lämnar en gång om året.

3.4 Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen

Ofta talas om hur skatteuttaget omfördelar ekonomiska resurser mellan hushållen. Omfördelning av ekonomiska förhållanden uppstår emellertid inte bara genom hur uttaget av skatter ser ut. *Hur skatterna används* är väl så viktigt när man ska bedöma fördelningseffekterna av skatteuttaget. Skattefinansierade *offentliga transfereringar* såsom barnbidrag, socialbidrag, sjukförsäkring, pensionssystem m.m. liksom *offentligt subventionerade verksamheter* som daghem,

skolor, sjukvård, tandvård för barn m.m. har stor betydelse för att utjämna de ekonomiska förhållanden mellan hushållen. I vårpropositionen 2002 (prop. 2001/02:100 Bilaga 3) studerades fördelningseffekterna av offentlig konsumtion av individuella tjänster.² Värdet av dessa (år 1999) uppgick till 285 miljarder kr. Man fann att offentligt subventionerade tjänster främst jämnar ut över livscykeln vilket gynnar barnfamiljer och pensionärer. Subventionerna är högre, både absolut och relativt sett, för personer med låg ekonomisk standard jämfört med välbeställda.

Även om uppgifterna i propositionen avser inkomståret 1999 och således är inte helt aktuella återger vi resultaten (3.4 Tabell). Det ger nämligen en bra illustration av att skatteuttaget bara är en av flera komponenter i omfördelningen av ekonomiska resurser mellan hushållen. Inkomstspridningen mäts med Gini-koefficienten. Gini-koefficienten är ett vanligt sammanfattande mått på ojämnheten i inkomstfördelningen. Gini-koefficienten antar värdet 0 när inkomsten är lika för alla och värdet 1 vid maximal ojämnhet, dvs. när en person får alla inkomster. Lägre värde anger således en mera jämn fördelning. Tabellen visar att Gini-koefficienten sjunker från 0,493 till 0,203 på grund av offentliga transfereringar, skatt och offentligt subventionerade tjänster. Som framgår av tabellen svarar skatteeffekten för en mindre del av den samlade effekten. Användningen av skatterna till transfereringar och offentliga tjänster ger en större utjämnande effekt.

3.4 Tabell

Inkomstspridning för olika inkomstslag mätt med Gini-koefficienten.

Ginikoefficienten är justerad med hänsyn till hushållets sammansättning

Distribution of income for different types of income measured by the Gini-coefficient. The Gini-coefficient is adjusted for dependents to provide for

Type of income	Gini
Inkomstbegrepp (Income concept)	
F Faktorinkomst (dvs. inkomst av lön, näringsverksamhet och kapital) (Primary income (i.e. income from salary, enterpruerial income and capital))	0,493
B Bruttoinkomst (dvs. faktorinkomst + transfereringar) (Gross income (i.e. primary income + transfers))	0,334
D Disponibel inkomst (Disposable income)	0,257
S Disponibel inkomst justerad med offentlig subvention (Disposable income adjusted for public subsidies)	0,203
F - S Samlad effekt på Gini-koefficienten (Total effect on the Gini-coefficient)	0,290
F - B Transfereringseffekt (Effect of transfers)	0,159
B - D Skatteeffekt (Effect of taxes)	0,077
D - S Subventionseffekt (Effect of subsidies)	0,054

Källa: 2002 års ekonomiska vårproposition (prop. 2001/02:100 Bilaga 3)

² I anslutning till budgetpropositionen och/eller vårpropositionen lämnas fördelningspolitiska redogörelser. Temat varierar.

Fördelningseffekterna av skatter och transfereringar för hushållen beskrivs mer utförligt i kapitlet ”Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet” (kapitel 8).

Station 2 – Beskattningen av hushållens inkomster

Vi tittar nu närmare på skatterna vid station 2 – den direkta beskattningen av hus-

hållen. De skatter som individerna påförs i anslutning till sin inkomstdeklaration svarar 2001 för 459 miljarder eller 40 procent av de totala skatterna. I beloppet ingår kommunal och statlig inkomstskatt, allmänna pensionsavgiften, skatt på inkomst av kapital, fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Hur dessa skatter fördelar sig på olika inkomstlägen framgår av 3.5 Tabell.

3.5 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade efter förvärvsinkomstens storlek. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital. Befolkningen över 18 år.

Taxes paid directly by individuals by the size of assessed income from earnings showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital. Total population aged 18 years or more

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Taxerad förvärvsinkomst	Amounts, BSEK		Andel (%) av samtliga		Share in % of total	
			Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antalet personer	Taxerad förvärvsinkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
0	253	0	0,0	1,4	3,6	0,0	0,0	4,8
-100	1 530	85	14,1	5,3	21,7	6,4	3,3	18,1
100-200	2 507	384	111,3	7,0	35,6	29,3	26,2	24,0
200-300	1 885	455	145,6	3,7	26,8	34,7	34,3	12,7
300-400	517	176	62,6	2,1	7,3	13,4	14,7	7,1
400-500	177	78	30,7	1,4	2,5	6,0	7,2	4,9
500-1000	157	100	43,6	3,1	2,2	7,6	10,3	10,6
1000-	20	34	17,2	5,2	0,3	2,6	4,0	17,8
Samtliga (All)	7 045	1 311	425,1	29,1	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer personer under 18 år (To be added for persons under 18 years old):								
	1 822	2	0,3	0,6				

Anm. I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB:s inkomststatistik, bearbetning av Storumålet 2001

Det fanns 177 000 personer med förvärvsinkomster över en halv miljon. Dessa inkomsttagare utgjorde ca 2,5 procent av den vuxna befolkningen och hade 10,2 procent av förvärvsinkomsterna och betalade drygt 14 procent av de skatter som tas ut på arbete och 28 procent av skatten på kapital.

Vi ger också en översikt över hur dessa skatter fördelar sig på åldersgrupper (3.6 Tabell). Det finns ett tydligt livscykelmöns-

ter för inkomster och skatter. Förvärvsinkomster och skatt på arbete har en övervikt (andelen av inkomsterna och skatten är högre än befolkningsandelen) i åldersgrupperna 35-64 år. Skatten på kapital är starkt koncentrerad till personer i övre medelåldern och pensionärer. Personer över 55 år utgjorde 38 procent av den vuxna befolkningen och svarade för 75 procent av den direkta skatt som tas ut på kapital.

3.6 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade på åldersintervall. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital.

Befolkningen över 18 år

Taxes paid directly by individuals by age showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital. Total population aged 18 years or more

Ålder	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Taxerad förvärvs-inkomst	Amounts, BSEK		Andel (%) av samtliga		Share in % of total	
			Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antalet personer	Taxerad förvärvs-inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Age	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18 - 24	711	58	16,8	0,5	10,1	4,5	3,9	1,7
25 - 34	1 194	226	73,9	-0,1	17,0	17,3	17,4	-0,3
35 - 44	1 229	280	96,4	1,3	17,4	21,3	22,7	4,6
45 - 54	1 223	290	100,2	5,4	17,4	22,1	23,6	18,7
55 - 64	1 081	243	81,8	9,2	15,3	18,5	19,2	31,5
65 - 74	741	116	32,8	6,0	10,5	8,8	7,7	20,7
75 -	865	99	23,2	6,7	12,3	7,5	5,5	23,0
Samtliga (All)	7 045	1 311	425,1	29,1	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer personer under 18 år								
(To be added for persons under 18 years old):								
	1 822	2	0,3	0,6				

Anm. I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB:s inkomststatistik, bearbetning av Storurvalet 2001

Station 3 – Beskattningen när hushållen använder sina inkomster – konsumtion, förbrukning

Skattebasen vid station 3 utgörs nästan uteslutande av hushållens konsumtion och byggnadsinvesteringar. Med konsumtionsskatter avses moms och punktskatter, till vilka räknas t.ex. energi- och alkoholskatter.

Alla konsumtionsskatter har inte samma syfte. Vissa skatter är rent fiskala, dvs. deras syfte är statsfinansiella, medan andra har som primärt syfte att styra konsumtionen eller resursförbrukningen. Till de i första hand fiskala hör mervärdesskatten och den rena energiskatten. Till de som syftar till att styra förbrukningen hör koldioxid- och svavelskatterna.

Mervärdesskatten har olika skattesatser för olika varor och tjänster. Normalskattesatsen är 25 procent. Därutöver finns två lägre skattesatser, livsmedel har t.ex. en skattesats om 12 procent medan t.ex. böcker beskattas med 6 procent. Vissa tjänster, t.ex. banktjänster och sjukvårdstjänster, momsbeskattas inte överhuvudtaget. Punktskatterna beskattas i regel med ett fast belopp per enhet.

De olika momsskattesatserna tillsammans med att vissa varor beläggs med punktskatter gör att variationen i konsumtionsbeskattningen är stor. Hur bördan av olika konsumtionsskatter fördelas beror i första hand på konsumtionens sammansättning i olika hushåll. Ju större andel av de totala konsumtionsutgifterna som går till högbeskattad konsumtion, desto högre skattebörda.

Konsumtionsskatterna är som redan nämnts indirekta skatter, med vilket menas att de som belastas av skatten inte är samma personer som redovisar och betalar in skatten. Detta gör samtidigt att konsumtionsskatternas fördelning på olika grupper i samhället inte blir lika tydlig som t.ex. beskattningen av inkomster. Konsumtionsskatternas fördelningseffekter har dock i olika sammanhang kartlagts. T.ex. gäller generellt att energiskatter är regressiva, dvs. de drabbar hushåll med lägre inkomster mer än hushåll med högre inkomster, flerbarnshushåll mer än barnlösa hushåll samt glesbygdshushåll mer än stadshushåll.³

³ SOU 2003:38, Svåra skatter!, betänkande från Skattenedsättningskommittén

